

Připravujeme novou Konceptci rozvoje knihoven na léta 2016 - 2020 s výhledem do roku 2025

PhDr. Vít Richter - Národní knihovna ČR

Anotace

Informace o stavu přípravy nové strategie knihoven pro období 2016 až 2020. Stručný přehled výsledků stávající koncepce, formulace nové vize pro příští období, charakteristika hlavních priorit, způsob řízení implementace koncepce a zaměření dotačních programů na podporu knihoven.

Rok 2015 je posledním rokem stávající strategie rozvoje knihoven¹. Na tento strategický materiál by měla plynule navázat **Koncepce rozvoje knihoven na léta 2016 - 2020 s výhledem do roku 2025** (dále jen Koncepce), kterou zpracovává Ústřední knihovnická rada ČR (ÚKR). Příprava nové Koncepce probíhá po třech liniích.

1. Diskuze o nové vizi a prioritách rozvoje knihoven
2. Spolupráce s Ministerstvem kultury ČR na přípravě dokumentu „Plán implementace Státní kulturní politiky na léta 2015-2020 (s výhledem do roku 2025)“
3. Využití strategických materiálů z jiných oblastí a rezortů, které mají vazbu na činnosti knihoven

Diskuze o nové vizi a prioritách rozvoje knihoven

Ve dnech 27. až 29. 4. 2015 se v Třešti uskutečnil workshop členů ÚKR se skupinou expertů z různých oblastí knihoven a ministerstva kultury. Úvodní část workshopu byla věnována plnění stávající Koncepce rozvoje knihoven na léta 2011-2015. Diskuze k nedávné minulosti a současnosti ukázala, že řada dílčích úkolů a projektů byla splněna či vyřešena², ale současně platí, že většina hlavních témat bude pokračovat i do budoucnosti. Pro další pokračování je nezbytné zvolit jiné akcenty a hledat nové postupy, které by vedly ke stanoveným cílům a změnám. Nová koncepce bude plnit dvě základní poslání, kterým musí být přizpůsoben obsah i forma. V první řadě se bude jednat o vládní materiál, který by měl stanovit základní priority, odpovědnosti a financování stanovených cílů. Na druhé straně se bude jednat o dokument, který by měl usnadnit vzájemnou komunikaci mezi knihovnami. Důležité je, aby každá knihovna i její pracovníci věděli, jakým směrem se současně knihovny a informační instituce vyvíjejí a jaké jsou společné úkoly a problémy, na které je nezbytné se soustředit v každodenní činnosti i při přípravě rozvojových plánů jednotlivých knihoven.

Jedním z výsledků diskuze bylo zpracování základní SWOT analýzy, tj. identifikace silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb.

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">• Nezávislá, veřejná služba• Svobodný přístup k informacím• Dlouhodobě budovaný, strukturovaný fond• Hustá síť knihoven• Spolehlivost a důvěryhodnost, bezpečný	<ul style="list-style-type: none">• Malá ochota ke spolupráci: mezi knihovnami, mezi knihovnami a provozovateli, mezi knihovníky a uživateli knihoven, mezi akademiky a knihovníky, mezi knihovnami a jinými institucemi (obava z konkurence, nedostatek kompetence, setrvačnost)

¹ Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2011 - 2015 včetně internetizace knihoven: knihovny pro EVROPU 2020. *Knihovna plus* [online], 2012, 8(2) [cit. 2015-09-28]. ISSN 1801-5948. Dostupné z: <http://oldknihovna.nkp.cz/pdf/koncepce2011-2015.pdf>.

² Podrobné údaje o plnění všech priorit, viz: *Stanoviska a dokumenty ÚKR ČR: Podklady pro jednání v Třešti 27. až 29.4.2015* [online]. ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNICKÁ RADA ČR. 2015 [cit. 2015-09-28]. Dostupné z: <http://ukr.knihovna.cz/stanoviska-a-dokumenty-ukr-cr/>

<ul style="list-style-type: none"> • prostor • Opozice proti komerci a konzumu • Opora v knihovním zákoně • Existence prostor, jejich vybavení, profesionální personál • Standardy, metodika, kompatibilita • Digitalizace knihovních fondů • Schopnost kvalifikovaně zpracovávat informace • Návštěvnost knihoven 	<ul style="list-style-type: none"> • Omezené využívání Best practices ze světa • Konzervativnost, malá flexibilita, (de)motivace • Přetrvávající bariéry – málo pohotové služby, omezená dostupnost v online prostředí, provozní doba, nekompetence (digitální gramotnost, jazykové bariéry, nepřizpůsobiví), • Složitý a nepohodlný přístup ke zdrojům, omezená nabídka digitálních služeb, neaktuálnost • Nedostatečná kvalifikace pracovníků – digitální gramotnost, pedagogické dovednosti, marketing, management • Malý důraz na osobní rozvoj – sebereflexe, individuální přístup, kompetence
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • Digitalizace - digitální ekonomika • Digital humanities (big data, data mining, kurátor sbírek apod.) • Autorský zákon • Dotační programy, evropské fondy (a další...) • Tlak na internacionalizaci vědy • Nárůst informačních zdrojů a chaos v nich • Potřeba bezpečných míst, otevřených prostorů • Růst významu vzdělání • Více lidí využívá knihovny • Pokles čtenářské gramotnosti • Prodlužování lidského věku • Nárůst volného času • Samota a potřeba kontaktu • Rozvoj občanské společnosti • Zájem o bezplatné služby • Hlad po kultuře, růst kreativity 	<ul style="list-style-type: none"> • Digitalizace, e-čtení – mění se publikační paradigma, konec monopolu • Hyperinflace informací - pro získání informace není knihovna nutná, naprostá většina lidí se cítí zahlcena a unavena nadbytkem informací • Nedostatečné financování – provozní, investice • Prostory - investiční zanedbanost • Legislativa – autorský zákon • Born-digitální dokumenty – sběr, uchování, zpřístupnění • Veřejný obraz knihovny - instituce pro 20. století nebo 19. století? • Knihovnické školství • Malá očekávání ze strany veřejnosti • Černé labutě – náhlý zvrát názorů na funkce knihoven

SWOT analýza a aktivní diskuze postupně vykrystalizovaly v návrh nové vize pro budoucí rozvoj:

Společně* tvoříme knihovny jako nabídku zdrojů** a otevřeného prostoru pro vzdělávání, kulturu a osobní rozvoj****.***

* **HLAVNÍ SMĚR:** podpora spolupráce na různých úrovních: Já. Vy. Čtenáři. Knihovníci. Daňoví poplatníci. Baví nás to.

** **HLAVNÍ SMĚR:** rozvoj zdrojů – knihovní fondy, data, digitalizace, elektronické informační zdroje, média.

*** **HLAVNÍ SMĚR:** prostor – podpora fyzicky existujících knihoven, služby knihoven ve virtuálním prostoru (příjemné místo pro jednoho i pro všechny, stále na blízku, pro každého bez rozdílu, se vzájemným respektem).

**** **HLAVNÍ SMĚR:** rozvoj kreativity, inspirace, využití tradic, knihovna, čtení jako zážitek. Dnes čerpáme z minulosti a tvoříme budoucnost.

V uplynulém období se osvědčilo, že každá prioritá stávající Koncepce měla svého zpravodaje či garanta (člen ÚKR), který kolem sebe soustředil různé pracovní skupiny, které se naplňování priorit věnovaly. Tím se podařilo, že se Koncepce nestala jenom formální záležitostí, ale byla užitečným plánem, podle kterého bylo možné pracovat. Tento princip by měl platit i v budoucnu. Závěr jednání byl věnován debatě o budoucím financování Koncepce a o zaměření dotačních programů, které by měly být koncipovány tak, aby bylo možné stanovené priority podporovat také finančně.

Spolupráce s Ministerstvem kultury ČR na přípravě dokumentu „Plán implementace Státní kulturní politiky na léta 2015-2020 (s výhledem do roku 2025)“

V dubnu 2015 schválila vláda novou Státní kulturní politiku na léta 2015-2020 (s výhledem do roku 2025).³ Usnesením vlády bylo ministru kultury uloženo zpracování implementace tohoto strategického dokumentu, která má obsahovat konkrétní úkoly a projekty, včetně nároků na financování a termíny plnění. Ve spolupráci s oddělením literatury a knihoven MK ČR se nám podařilo do tohoto dokumentu dostat celou řadu témat z oblasti rozvoje knihoven, zejména ta, která by měla být podporována formou dotací ze státního rozpočtu, případně z rozpočtu krajů. Důležitou součástí tohoto materiálu je i vyčíslení nákladů na realizaci jednotlivých priorit či projektů. Návrh „**Plánu implementace Státní kulturní politiky na léta 2015 – 2020**“ byl v září 2015 rozeslán do mezirezortního připomínkového řízení. Po jeho schválení se tento dokument stane základním východiskem pro zpracování nové Koncepce rozvoje knihoven. Níže uvádíme hlavní oblasti, které se přímo dotýkají aktivit knihoven.

Knihovny jako otevřená vzdělávací, kulturní, komunitní a kreativní centra

- Rozvíjet vzdělávací roli knihoven zejména v oblasti celoživotního a neformálního vzdělávání
- Podpora čtenářské a informační gramotnosti: vytvoření programu podpory čtenářství (školy, knihovny,...)
- Implementace Strategie digitální gramotnosti České republiky v oblasti knihoven
- Zpracování metodik knihovnických a informačních služeb pro různé typy specifických cílových skupin (např. rodiny s dětmi, senioři, migranti, skupiny ohrožené sociálním vyloučením, zdravotně a mentálně postižení apod.)
 - Program Universita třetího věku - U3V
- Spolupráce s organizacemi mapujícími kreativní průmysly, definování role knihoven v kreativním průmyslu – spotřebitel/generátor
- Analýza spolupráce vybraných muzeí a knihoven s malými podniky působícími ve vybraných oborech
- Periodické výzkumy čtenářství a vztahu ke knihovnám u dospělé i dětské populace
- Organizace kulatých stolů na téma reidentifikace poslání národních kulturních institucí

Výstavba knihoven, podpora infrastruktury ICT v knihovnách

- Analýza prostorového zajištění knihoven provozovaných obcemi
- Vybudování metodického centra pro výstavbu a rekonstrukce knihoven
- Finanční podpora investičních projektů veřejných muzeí, galerií a knihoven v regionech
- Vybavování knihoven ICT v oblasti služeb uživatelům (program VISK)

³ *Státní kulturní politiky na léta 2015-2020 (s výhledem do roku 2025)* [online]. Ministerstvo kultury ČR, 2015 [cit. 2015-09-28]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/cz/kulturni-politika/statni-kulturni-politika-na-leta-2015--2020--s-vyhledem-do-roku-2025-252032/>

- Realizace projektů IROP u krajských knihoven (§ 11 zákona č. 257/2001 Sb.)
- Vyhodnocení efektivity revitalizace Klementina a depozitářů Národní knihovny a ověření otázky výstavby nové budovy Národní knihovny
- Výstavba depozitáře Moravské zemské knihovny

Doplňování knihovních fondů a informačních zdrojů

- Zavedení dotačního programu na podporu akviziční činnosti knihoven. Zpracování efektivní akviziční strategie s vymezením rolí jednotlivých knihoven.
- Kontinuálně podporovat doplňování zahraniční literatury do fondů knihoven
- Dotační program na podporu akvizice literatury v jazycích národnostních a etnických menšin, zvukových knih pro hendikepované občany (případně v rámci programů Knihovna 21. století a VISK)
- Česká knihovna – projekt na podporu odkupu nekomerčních titulů původní české literatury, literární vědy a věd příbuzných pro veřejné knihovny
- Zajištění elektronických informačních zdrojů (program VISK 8)

Regionální funkce knihoven

- Posílit financování a stabilitu regionálních funkcí knihoven
- Provázat poskytování regionálních funkcí knihoven s metodickým pokynem Ministerstva kultury k vymezení standardu VKIS
- Optimalizovat procesy v rámci regionálních funkcí knihoven

Zavést systém evaluace veřejných kulturních služeb

- Novela standardu veřejných knihovnických a informačních služeb poskytovaných knihovnami v obcích
- Podpora tvorby metodik měření ekonomické efektivity služeb veřejných knihoven a jejich aplikace
- Benchmarking knihoven

Zefektivnit ochranu autorských práv pro služby knihoven v digitálním prostředí

- Sjednání licencí na zpřístupnění knihovních fondů v digitální podobě
- Kampaň motivující držitele práv k ekonomicky nevyužitelným dílům k jejich volnému zpřístupnění

Rozvoj služeb knihoven v digitálním prostředí

- Zpřístupnění výsledků digitalizace – podpora rozvoje digitálních knihoven včetně budování rozhraní pro jejich zpřístupnění prostřednictvím mobilních zařízení, podpora user friendly uživatelských rozhraní katalogů a digitálních knihoven; koordinace zpřístupnění digitalizovaných děl
- Dokončení projektu Česká digitální knihovna a jeho další rozvoj
- Centrální systém zpřístupnění děl nedostupných na trhu a dalších e-dokumentů
 - Registr děl nedostupných na trhu
- Metodika pro práci s osiřelými díly
- Rozvoj systému zpřístupnění digitálního obsahu (Kramerius) včetně API a webových a mobilních aplikací
- Standardizace, vytvoření otevřeného rozhraní (API) pro přístup - tvorba specifikací, zajištění vývoje a implementace
- Rozvoj mobilních aplikací - průběžný rozvoj dle dostupnosti, dat, API
- Využití výsledků digitalizace knihovních fondů pro potřeby výuky
- Podpora tvorby systémů regionálních informací (bibliografických, faktografických, plnotextových, multimediálních)

Vytvořit Centrální portál knihoven

- Realizovat Centrální portál knihoven
 - Vytvoření prototypu – zahájení pilotního provozu
 - Další provoz a rozvoj portálu, přidávání zdrojů
 - Vytvořit smluvní rámec spolupráce
 - Zapojit širší spektrum knihoven
- Rozšíření portálu o další typy paměťových institucí (muzea, archivy)
 - implementace podpory dalších metadatových formátů

Digitalizace knihovnických fondů

- Pokračování digitalizace knihovnických fondů včetně rozšíření na další typy dokumentů (hudebniny, plakáty, pohlednice, audio atd.) včetně podpory migrací starých dat do podoby odpovídající aktuálním standardům)
- Digitalizace výstupů projektů výzkumu a vývoje a jejich systematické ukládání a zpřístupnění prostřednictvím Integrovaného informačního systému památkové péče
- Digitalizace sbírek kulturních paměťových institucí a dalších sbírek z oblasti sociálních a humanitních věd
- Vybudování Metodického centra digitalizace knihovnických dokumentů, koordinace digitalizace v knihovnách
- Koordinace činnosti NDK a krajských digitalizačních center, propojení Registru digitalizace a Souborného katalogu České republiky
- Analýza potenciálu metody PPP pro digitalizaci kulturního obsahu
- Využití nástrojů eCulture pro rozvoj kultury včetně podpory z IROP

Podporovat efektivní metody trvalého uchování knihovnických dokumentů (včetně knihovnických fondů z let 1850-1990)

- Realizace Konceptu trvalého uchování knihovnických fondů tradičních dokumentů v knihovnách České republiky
 - Zpracování studie mapující podmínky vybudování a provozu fyzické depozitní knihovny
 - Získání finančních prostředků a pozemků pro budování knihovny
 - Prosazení depozitního ukládání v systému českých knihoven včetně legislativních úprav
 - Rozvoj spolupráce v budování fondů knihoven a při efektivním sdílení vyřazovaných knih
 - Vybudování „depozitní knihovny“
- Založení mezioborového metodického centra konzervace novodobých dokumentů včetně centrálního pracoviště pro odkyselení knihovnických fondů
 - Zahájení odkyselování formou služby v zahraničí
 - Projekt instalace odkyselovacího zařízení v Národní knihovně
 - Provoz linky
- Zpracovat standardy pro bezpečné uložení a ochranu knihovnických fondů pro různé typy knihoven

Uchování národního zvukového dědictví

- Koncepte ochrany a zpřístupnění zvukových dokumentů jako významné součásti kulturního dědictví
- Vybudování metodického a digitalizačního centra pro záchranu zvukových dokumentů v Moravské zemské knihovně v Brně ve spolupráci s Národním muzeem (ČMH)
- Zajistit dlouhodobé úložiště pro uchování a zpřístupnění zvukových dat v rámci resortního LTP systému Ministerstva kultury
- Provozovat a rozvíjet portál Virtuální národní fonotéka (role sektorového agregátora)

Uchování národního kulturního dědictví vzniklého v elektronické podobě

- **Zajištění rozvoje a provozu systému WebArchiv včetně systému trvalého uchování**
 - Zajištění provozních kapacit pro pravidelné sklizení
 - Vybudování nové infrastruktury pro práci v oblasti big data a trvalém uchování.
- Legislativní zajištění web-harvestingu - novela zákona č. 257/2001 Sb.; analýza potřeb, analýza zahraničních řešení
- Rozšíření identifikační služby persistentních identifikátorů ČIDLO pro born digital dokumenty kulturního dědictví
 - Analýza webových nástrojů a možností jejich úprav
 - Vytvoření modulů pro editorské systémy
 - Realizace v praxi – pilotní provoz
- Koordinovaná systematická archivace digitálních dokumentů na fyzických médiích ve fondech knihoven
 - Vytvoření metodiky, infrastruktury
 - Vlastní provoz
- **Zavedení povinného výtisku elektronických publikací**
- Návrh legislativní úpravy povinného výtisku elektronických publikací
- Novela zákonů č. 37/1995 Sb., č. 46/2000 Sb. a č. 257/2001 Sb.
- Rozvoj a provoz systému e-deposit v oblasti dlouhodobého uchování
 - Přejít z pilotního na rutinní provoz
 - Zajištění dlouhodobé logické ochrany (možnost migrace atd.)
 - Rozšíření škály archivovaných formátů
 - Zavedení sdíleného zpracování elektronických dokumentů, použití trvalých identifikátorů, retrospektivní katalogizace

Podporovat důvěryhodné dlouhodobé uložení digitálních dokumentů

- Národní koncepce dlouhodobé ochrany digitálních dat pro knihovny
- Legislativní úprava trvalé ochrany digitálních dat v knihovnách - novela zákona č. 257/2001 Sb.
- Zřízení garantovaného datového centra pro zajištění bitové ochrany digitálních dat knihoven (do budoucna i logické ochrany dat)
- Postupné budování sítě certifikovaných úložišť v jednotlivých institucích/knihovnách, pravidelná obnova certifikace a certifikace nových částí systému
- Zřízení metodického centra pro dlouhodobou ochranu digitálních dat
- Zajištění open source řešení systému na dlouhodobou ochranu pro malé a střední instituce prostřednictvím projektu podaného do NAKI
- Zajištění rozvoje a provozu systému LTP Národní knihovny
 - Posílení ICT infrastruktury a zvýšení propustnosti na vstupu do LTP
 - Rozvoj pro přijímání dalších typů dat z oblasti knihoven
- Udržení NDK standardu jako národního standardu pro digitalizaci v knihovnách
 - Udržování a rozvoj stávajících standardů
 - Vytváření nových NDK standardů pro jiné typy digitálních dat vznikající v knihovnách České republiky

Pracovníci knihoven

- Pokračovat v nastavení platového ocenění zaměstnanců kulturního sektoru s ohledem na společenský význam jejich práce
- Analyzovat platové podmínky zaměstnanců v péči o kulturní dědictví a zavést opatření vedoucí k jejich adekvátnímu odměňování
- Návrh změny platových předpisů a navýšení limitu finančních prostředků pro odměňování zaměstnanců Ministerstva kultury a jeho organizací
- Aktualizovat katalog prací v kulturním sektoru a propojit ho s vytvářenou Národní soustavou povolání a kvalifikací
- Zpracovat koncepci celoživotního vzdělávání pracovníků knihoven

- Metodika pro systém kreditů, vzor kariérního řádu pro různé typy knihoven
- Vytvoření motivačního systému v knihovnách včetně zavedení nefinančních odměn a benefitů
- Vytvoření pravidel pro interní rozvoj institucí v rámci celoživotního vzdělávání (např. mentorství)
- Zpracování obsahové náplně a metodik kurzů pro dílčí profese „Knihovník“ včetně kurzů e-learningu

Využití strategických materiálů z jiných oblastí a rezortů, které mají vazbu na činnosti knihoven

Důležitým podkladem pro zpracování Konceptce budou i strategické materiály z jiných oblastí a rezortů. V posledním období jsme se ve spolupráci s ministerstvem kultury snažili prosadit do nově vznikajících rozvojových dokumentů téma knihoven. Úskalím většiny materiálů tohoto druhu je, že neuvádí finanční zajištění, které je nezbytné pro jejich realizaci. Současně v této oblasti panuje důsledný a tím nepřekonatelný resortismus. Fakticky to potom znamená, že se knihovny a jejich provozovatelé musí spolehnout na dotační programy ministerstva kultury, jehož rozpočet má spíše stagnující charakter. V následujícím textu uvádíme několik příkladů, včetně konkrétních ustanovení, která se dotýkají knihoven.

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2015-2020⁴

- Podporovat a rozvíjet práci škol, školských zařízení a **knihoven** jako center celoživotního učení, která poskytují nejen počáteční vzdělávání pro žáky a studenty, ale i širokou nabídku dalšího vzdělávání (profesního, zájmového, občanského, rekvalifikačního) zaměřeného na dospělou populaci včetně seniorů, a podílejí se na systému uznávání založeném na Národní soustavě kvalifikací
- Podpora a rozvoj škol a **knihoven** jako center celoživotního učení
- Zmapování situace týkající se realizace dalšího vzdělávání ve školách, školských zařízeních a dalších mimoškolních zařízeních (v **knihovnách**, muzeích, vzdělávacích střediscích apod.)

Koncepce podpory mládeže na období 2014 – 2020⁵

- Podporovat vypracování účinných informačních strategií zaměřených na děti a mládež včetně informačních kampaní
- Rozšiřovat informační síť pro mládež do všech regionů ČR s využitím podpory krajských úřadů, obcí, škol a školských zařízení, nestátních neziskových organizací, **knihoven** a dalších kulturních institucí za účelem umožnění rovného přístupu k informacím
- Podporovat spolupráci a navazování kontaktů mezi poskytovateli informací na místní, regionální, národní a evropské úrovni včetně výměny informací a osvědčených postupů
- Usnadňovat přístup k informacím metodami a formami vhodnými a uživatelsky atraktivními pro děti a mládež
- Podporovat iniciativy a aktivity vedoucí k rozvoji kompetencí dětí a mládeže pro práci s informacemi
- Podporovat zavádění nových technologií a rovný přístup dětí a mládeže k jejich aktivnímu využívání

⁴ Schváleno usnesením vlády ČR č. 277/2015 z 15. dubna 2015. *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2015-2020*. MŠMT, 2015. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategicke-a-koncepcni-dokumenty-cerven-2009>

⁵ Schváleno usnesením vlády ČR č. 342 z 12. května 2014. *Koncepce podpory mládeže na období 2014 – 2020* [online]. Praha: MŠMT, 2014 [cit. 2015-10-02]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mladez/koncepce-podpory-mladeze-na-obdobi-2014-2020>

- Podporovat rozvoj organizací pracujících v neformálním a zájmovém vzdělávání s důrazem na kvalitu vzdělávání
- Podporovat organizace pracující s dětmi a mládeží s důrazem na inkluzivní přístup a mezigenerační dialog
- Získávat a vzdělávat odborníky, kteří povedou děti a mládež ke smysluplnému využívání moderních technologií
- Podporovat výzkum v oblasti využívání volného času dětí a mládeže a reflektovat výstupy výzkumů v politice mládeže
- Vytvářet příležitosti pro další vzdělávání pracovníků pracujících s dětmi a mládeží v oblasti zájmového a neformálního vzdělávání
- Zlepšovat a rozšiřovat spolupráci škol a školských zařízení s **knihovnami**, muzei a dalšími organizacemi a institucemi v rámci společných projektů
- Podporovat využívání informačních a komunikačních technologií k aktivnímu trávení volného času
- Podporovat rozvoj kritického myšlení dětí a mládeže při vyhodnocování informací o nabídce volnočasových aktivit
- Podporovat mezigenerační a mezi vrstevnický dialog v oblasti trávení volného času
- Podporovat vytváření příležitostí pro smysluplné a aktivní trávení volného času dětí a mládeže vycházejících z jejich potřeb
- Podporovat nabídku akcí, které podněcují využívání kreativního a inovativního potenciálu dětí a mládeže
- Zlepšovat přístup dětí a mládeže s omezenými příležitostmi k informacím způsobem pro ně dostupným
- Podporovat využití potenciálu kulturních, společenských a vzdělávacích center k poskytování příležitostí k neformálnímu vzdělávání
- Podporovat informovanost dětí, mládeže a široké veřejnosti o rizikových mediálních obsazích a o vhodnosti konkrétních mediálních obsahů pro jednotlivé věkové kategorie dětí a mládeže
- Podporovat školy, školská zařízení a kulturní instituce ve vytváření vzdělávací nabídky zaměřené na porozumění médiím a její aktivní užívání
- Podporovat vhodnost i vyváženost zapojování nových informačních technologií při práci s dětmi a mládeží
- Zvyšovat informovanost o autorských právech
- Rozvíjet kompetence dětí a mládeže pro kreativní vytváření vlastních mediálních obsahů
- Podněcovat média ke zveřejňování dětských a mládežnických děl a ke spolupráci s dětskými a mládežnickými tvůrci
- Využít potenciál **sítě knihoven** případně i jiných kulturních institucí jako přirozených komunitních center v obcích
- Podporovat projekty spolupráce škol a školských zařízení s **knihovnami** a dalšími kulturními institucemi pro rozvoj čtenářské gramotnosti dětí a mládeže
- Podporovat kampaně na **rozvoj čtenářství** a společenské prestiže četby
- Podporovat dostupnost **služeb knihoven** a kulturních zařízení ve městech i na venkově
- Vzbuzovat zájem dětí a mládeže o specifika vlastního regionu, včetně tradic a zvyků většinové společnosti i sociálních, etnických i kulturních menšin
- Podporovat vzdělávací projekty zaměřené na poznávání historie, tradic a kultury

Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017⁶

- Zpracovat šetření o možnostech rozšíření U3V mimo stávající místa poskytování této formy vzdělávání, zvláště s orientací na využití sítě **veřejných knihoven ČR**

⁶ Schváleno usnesením vlády č. 218 z 30. března 2015. *Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017* [online]. Praha: MPSV, 2015 [cit. 2015-10-02]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/14540>

- Podporovat zaměření místních organizací na virtuální U3V a rozvíjet trénování paměti a dalších oblastí neformálního učení seniorů v **městských a obecních knihovnách**
- Uspořádat informační semináře pro novináře a další mediální aktéry za účelem zvýšení mediální kultury o postavení seniorů ve společnosti
- Vytvářet prostor pro veřejnou diskusi zaměřenou na destigmatizaci seniorů, proces stárnutí a postavení seniorů ve společnosti, detabuizaci smrti, šíření příkladů dobré praxe mezigenerační spolupráce aj.
- Motivovat mateřské, základní a střední školy a **knihovny** ke každoročnímu otevření jednoho dne seniorům
- Podpořit rozvoj multigeneračních center poskytujících zázemí pro setkávání napříč věkovými a sociálními skupinami, které zprostředkovávají vzdělávací, zájmové a další aktivity a služby
- V návaznosti na doporučení Rady vlády pro seniory a stárnutí populace a za pomoci participujících subjektů připravit metodiku pro práci **městských a obecních knihoven** zaměřenou na posilování sociálních vazeb a snášenlivosti v místní komunitě a na rozvíjení mezigeneračního dialogu dětí, mládeže a seniorů. Doplnit vzdělávání knihovníků o příslušnou oblast

Strategie digitální gramotnosti ČR na období 2015 – 2020⁷

- Prostřednictvím knihoven zajistit přístup k internetu, k prostředkům ICT a k digitálnímu obsahu pro nízkopříjmové skupiny obyvatel.

Na závěr

V příštích měsících nás čeká závěrečné hodnocení stávající strategie a zpracování návrhu textu nové Koncepce. Ačkoliv z obsahového hlediska máme již dnes formulovány hlavní priority i řadu konkrétních úkolů a projektů, nebude se jednat o jednoduchý úkol. Při diskuzích o konečné podobě materiálu bylo vícekrát zdůrazněno, že nová Koncepce má být krátká, úderná a srozumitelná jak pracovníkům knihoven, tak jejich provozovatelům, politikům i široké veřejnosti. Na druhé straně musíme připravit materiál, který je určen pro rozhodování Ministerstva kultury ČR, vlády a dalších orgánů. Musí tedy odpovídat základním pravidlům pro zpracování koncepčních materiálů⁸. Půjde tedy o složité hledání kompromisu.

⁷ Schváleno usnesením vlády č. 523 z 1. července 2015. *Strategie digitální gramotnosti ČR na období 2015 – 2020* [online]. Praha: MPSV, 2015 [cit. 2015-10-02]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/21498>

⁸ *Metodika přípravy veřejných strategií* [online]. Praha: MMR [cit. 2015-10-02]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Microsites/PORTAL-STRATEGICKE-PRACE-V-CESKE-REPUBLICE/Vystupy-projektu>